

24. 4. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Souboj dvou ustanovení o formě změny právního jednání

Rekodifikace soukromého práva, v jejímž rámci byl schválen nejen nový občanský zákoník, ale i zákon o obchodních korporacích, reaguje na nutnou potřebu změny občanského zákoníku účinného do 31.12.2013. Tento zákon byl od roku 1964 mnohokrát novelizován, neboť vycházel z poměrů 60. let, což zapříčinilo nesourodost úpravy občanskoprávních vztahů v mnoha různých předpisech, například v, pro potřeby tohoto článku, obchodním zákoníku.

Nový kodex soukromého práva se přizpůsobil potřebám moderní společnosti, respektuje evropské trendy, vytváří nový právní jazyk a definitivně se loučí s názory socialistického práva. Práce na kodexu trvaly více než deset let a mají zajistit srozumitelné a kvalitní právo na mnoho let následujících. Ovšem již při jeho vzniku se vyskytly jisté interpretační nejasnosti, z nichž na jednu upozorním ve formě změny právního jednání.

Koncepcí do konce roku 2013 účinného obchodního zákoníku ve věci formy změny právního jednání byla skutečnost, že dle dikce § 272 odst. 2, bylo možné písemně uzavřenou smlouvu měnit i zrušit písemně jen tehdy, obsahovala-li stranami dohodnuté ustanovení o tom, že tato smlouva může být měněna či zrušena písemnou formou. Smluvní strany tak mohly i písemně uzavřenou smlouvu měnit či zrušit ústně, nevyhradily-li si písemnou formu takové dohody. Uvedené pravidlo neplatilo pro smlouvy, u nichž požadavek písemné formy požadoval zákon (například smlouva o nájmu dopravního prostředku).

Naproti tomu stál občanský zákoník 40/1964 Sb., v němž platilo pravidlo dle § 40 odst. 2, jednou písemně, vždy písemně. Na tento princip pak navazovala ustanovení § 570 odst. 2 občanského zákoníku o novaci a narovnání - nahrazuje-li se závazek zřízený písemnou formou (ať již vůlí stran či písemně), musí být dohoda o zřízení nového závazku opět vždy a pouze ve formě písemné.

Nový občanský zákoník se v případě této úpravy přiklonil k úpravě obchodního zákoníku, když v § 564 stanoví, že vyžaduje-li zákon pro právní jednání určitou formu, lze obsah takového jednání změnit projevem vůle v téže nebo přísnější formě. Nevyžaduje-li tuto formu zákon, ale pouze ujednání stran, je možné změnit právní jednání i v jiné formě (tedy například ústně). Tato myšlenka lépe koresponduje se snahou hledět na právní jednání jako na platné, než neplatné.

Jak tedy nahlížet na § 1906 NOZ? Kategoricky stanoví, že ujednání o novaci a narovnání vždy vyžaduje písemnou formu v případě, že byl původní závazek zřízen písemně, ať už je vůle smluvních

stran jakákoli. Při porovnání s § 564 NOZ je funkce § 1906 nejasná. Ustanovení tohoto paragrafu se dotkne i novace kumulativní jakožto pouhé dohody o změně závazku, nelze tedy uvažovat o tom, že by se § 1906 na rozdíl § 564 užil jen na zrušení, nikoli na změnu právního jednání. Formálně logicky nelze měnit samotné právní jednání, které zároveň nemění obsah závazku, nelze tedy jasně určit, na které změny právních jednání dopadne § 564, pokud by bylo třeba podřídít veškeré změny závazku režimu § 1906.

§ 1906 NOZ se navrácí k dikci předešlé úpravy novace privativní a narovnání, aniž by zohlednil obrat od obecné koncepce formy změny právního jednání zákona č. [40/1964](#) Sb. občanského zákoníku. Nezbyvá, než vyčkat na ustálení judikatury a do té doby se smířit s budoucími problémy ve výkladu těchto dvou proti sobě stojících ustanovení.

Zdeňka Boledovičová,
paralegal

[Schaffer & Partner Legal, s.r.o., advokátní kancelář](#)

Gallery Myšák
Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 506 300
Fax: +420 221 506 301
e-mail: info@schaffer-partner.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)